

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Sakálovej a sudcov JUDr. Ľubora Šeba a JUDr. Rudolfa Čirča, v právnej veci žalobcu **Slovenskej republiky – Slovenského pozemkového fondu**, Búdková č. 36, Bratislava, proti žalovanému **N., N.**, o **určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam**, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp.zn. 9 C 163/2004, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 31. augusta 2006 sp.zn. 9 Co 318/2005, rozhodol

t a k t o :

Dovolanie žalobcu **z a m i e t a .**

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Nitra rozsudkom z 25. októbra 2005 č.k. 9 C 163/2004-145 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia vlastníckeho práva pre Slovenskú republiku, v správe Slovenského pozemkového fondu k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v k.ú. Z. M., zapísaných na LV č. X.. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že úspešnému žalovanému ich náhradu nepriznal, nakoľko v konaní mu žiadne trovy nevznikli.

Krajský súd v Nitre na odvolanie žalobcu uznesením z 31. augusta 2006 sp.zn. 9 Co 318/2005 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie vo veci zastavil. Žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal. Rozhodol tak po zistení, že neboli splnené podmienky konania. Poukázal na znenie ustanovenia § 34 ods. 14 zákona

č. 330/1991 Zb. a § 17 zákona č. 229/1991 Zb., z ktorých zákonné splnomocnenie Slovenského pozemkového fondu zastupovať štát v konaní pred súdom v určovacej žalobe (t.j. v žalobe na určenie vlastníctva v prospech štátu) nevyplýva. Uviedol, že Slovenská republika je síce spôsobilá byť účastníkom konania (§ 21 ods. 2 O.s.p.), avšak iba v spojení so štátnym orgánom, ktorého sa vec týka. Slovenský pozemkový fond štátnym orgánom nie je a nemohol by v tomto prípade konať v menej Slovenskej republiky ani na základe plnomocenstva, keďže štátny orgán, ktorého sa daná vec týka a ktorý by mal oprávnenie konať v mene štátu ako zákonný zástupca, by nemohol splnomocniť právnickú osobu na zastupovanie v občianskom súdnom konaní v zmysle § 24 O.s.p. Na základe uvedeného odvolací súd dospel k záveru, že Slovenský pozemkový fond (žalobca) nebol v danej veci zákonným zástupcom Slovenskej republiky. Žalobu na súd preto podal niekto, kto na to nemal oprávnenie a tento nedostatok nebolo možné odstrániť.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal dovolanie žalobca, navrhol ho zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Poukázal na ustanovenie § 237 písm.f/ O.s.p., v zmysle ktorého mu postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Vychádzal z ustanovenia § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb., z ktorého vyplýva, že Slovenský pozemkový fond zastupuje v konaní pred súdmi štát alebo neznámych vlastníkov, ak predmetom konania (a teda aj konania o určenie vlastníckeho práva) sú nehnuteľnosti, ktoré spravuje, resp. s ktorými nakladá. Výkladové nejasnosti o tom, či štát zastupuje orgán štátnej správy alebo Slovenský pozemkový fond (§ 21 ods. 2 O.s.p.) boli podľa názoru dovolateľa vyriešené zákonom č. 256/2001 Z.z., ktorým sa menil a dopĺňal zákon č. 330/1991 Zb. Vyslovil názor, že ustanovenie § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. je vo vzťahu k ustanoveniu § 21 ods. 2 O.s.p. "lex specialis". S poukazom na čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uviedol, že žiadny zo štátnych orgánov nemá právomoc zastupovať Slovenskú republiku v konaniach pred súdmi, predmetom ktorých sú nehnuteľnosti vo vlastníctve štátu uvedené v § 17 zákona č. 229/1991 Zb. Táto právomoc bola zákonom zverená výlučne Slovenskému pozemkovému fondu.

Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané včas účastníkom konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 239 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia

dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 239 O.s.p.

Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 O.s.p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.). Zákonné ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Prípustnosť dovolania z hľadiska ustanovenia § 237 O.s.p. pritom nie je založená už tým, že dovolateľ tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou z väd uvedených v § 237 O.s.p., ale nastáva až vtedy, ak rozhodnutie odvolacieho súdu vadou uvedenou v citovanom zákonom ustanovení skutočne trpí. Dovolací súd nezistil, že by konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ v súvislosti s uznesením krajského súdu namietal vadu podľa § 237 písm.f/ O.s.p., preto osobitnej pozornosti dovolacieho prieskumu bol podrobený tento dovolací dôvod.

Podľa ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým účastníkovi odňal možnosť realizovať procesné práva, ktoré mu dáva Občiansky súdny poriadok. V zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv [napr. právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si

z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), právo byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali (§ 123 O.s.p.), na to, aby im bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)]. Z uvedeného je potrebné vyvodiť, že ak má ísť o naplnenie predpokladov dovolania podľa ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p., musí ísť zo strany súdu o porušenie konkrétneho procesného ustanovenia, ktorého bezprostredným následkom je odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom. O takýto prípad vady konania však v preskúmvanej veci nepochybne nejde. Zo súdneho spisu nevyplýva nič, čo by odôvodňovalo existenciu tohto dovolacieho dôvodu.

Podľa ustanovenia § 239 ods. 1 O.s.p. dovolanie je prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo zmenené uznesenie súdu prvého stupňa. V ustanovení § 239 ods. 2 O.s.p. sú dané podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa.

Pri posudzovaní uznesenia krajského súdu, pokiaľ ním bol zrušený rozsudok súdu prvého stupňa a konanie bolo zastavené, je treba vychádzať z toho, že rozsudok okresného súdu v sebe zahŕňa kladné posúdenie subjektivity žalobcu ako jednej z podmienok konania. Odvolací súd však túto otázku posúdil opačne a svojím uznesením obsahovo zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktoré má v tomto ohľade povahu uznesenia. Proti uvedenému výroku uznesenia odvolacieho súdu je preto v prejednávanej veci prípustné dovolanie podľa ustanovenia § 239 ods. 1 O.s.p.

Dovolateľ namietal tiež nesprávny právny názor odvolacieho súdu, ktorý uviedol, že Slovenský pozemkový fond nemal v danej veci zákonné poverenie zastupovať štát. Poukazoval na znenie ustanovenia § 35 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb., z ktorého podľa jeho názoru vyplýva, že Slovenský pozemkový fond zastupuje v konaní pred súdmi štát alebo neznámych vlastníkov, ak predmetom konania (a teda aj konania o určenie vlastníctva) sú nehnuteľnosti, ktoré spravuje, resp. s ktorými nakladá. Uvedené dôvody zodpovedajú dovolaciemu dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p. (nesprávne právne posúdenie veci).

Právne posúdenie veci je nesprávne, ak odvolací súd vec posúdil podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo právnu normu, síce správne určenú, nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

Odvolačný súd vo svojom uznesení vyslovil (v podstatnom) názor, že z ustanovenia § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. a § 17 zákona č. 229/1991 Zb. nevyplýva zákonné splnomocnenie Slovenského pozemkového fondu zastupovať štát v konaní pred súdom v určovacej žalobe (t.j. v žalobe na určenie vlastníctva v prospech štátu), preto zrušil prvostupňový rozsudok a konanie zastavil z dôvodu, že neboli splnené podmienky konania (§ 21 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 104 ods. 1 O.s.p.). Odvolacím súdom daný výklad ustanovenia § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. bol v zásade vecne správny.

Účastníkom občianskoprávných vzťahov môže byť, okrem ďalších subjektov uvedených v zákone, aj štát (§ 21 Občianskeho zákonníka). V tomto prípade je štát, ako vyplýva z citovaného ustanovenia, právnickou osobou. Podľa ustanovenia § 21 ods. 2 O.s.p. za štát pred súdom koná pracovník toho štátneho orgánu, ktorého sa vec týka, alebo poverený pracovník iného štátneho orgánu.

Z hľadiska označenia žalobcu nebolo pochybnosti o tom, že Slovenský pozemkový fond vystupoval v konaní ako subjekt občianskoprávných vzťahov, ktorý nebol odlišný od štátnych orgánov a organizácií v súdnom konaní označovaných názvom štátu (Slovenská republika); tento bol po formálnej stránke označený s ďalším uvedením právnickej osoby, ktorá za neho (jeho menom) koná.

Z obsahu ustanovenia § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. vyplýva, že Slovenský pozemkový fond zastupuje štát v konaniach pred súdom vo veciach nehnuteľností vo vlastníctve štátu, uvedených v osobitnom predpise (§ 17 zákona č. 229/1991 Zb.).

Z bežného porovnania ustanovenia § 21 ods. 2 O.s.p. s ustanovením § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. je zrejmé, že ustanovenie § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. je k ustanoveniu § 21 ods. 2 O.s.p. „lex specialis“ už len vzhľadom k tomu, že ustanovenie § 21 ods. 2 O.s.p. hovorí iba o „štátnom orgáne“ a v súvislosti s iným ako štátnym orgánom neobsahuje odkaz na osobitnú právnu úpravu. Potom zostáva iba vyložiť ustanovenie § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb., či v prejednávanej veci bol Slovenský pozemkový fond zákonným zástupcom štátu (Slovenskej republiky).

Zákonného zástupcu štátu spravidla vymedzuje osobitný zákon tak, aby bolo zrejmé splnenie podmienky uvedenej v § 21 ods. 2 O.s.p., „ktorého sa vec týka“. Zákonný zástupca

štátu, ktorého sa vec týka je len orgán, so zákonnou náplňou činnosti ktorého priamo súvisí predmet súdneho konania. Podobným spôsobom je vymedzený predpoklad zákonného zastúpenia štátu (pre Slovenský pozemkový fond) v ustanovení § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. Slovenský pozemkový fond (ako zákonný zástupca štátu) musí v zmysle citovaného zákonného ustanovenia v konaní pred súdom preukázať, že predmetom súdneho konania sú nehnuteľnosti uvedené v ustanovení § 17 v spojení s ustanovením § 1 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. a že tieto nehnuteľnosti sú vo vlastníctve štátu (podmienka existujúceho vlastníctva štátu vyplýva tak z § 17 zákona č. 229/1991 Zb. ako aj § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. – pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky). Uvedené predpoklady je potrebné skúmať v každom súdnom konaní individuálne a iba po ich preukázaní možno považovať Slovenský pozemkový fond za zákonného zástupcu štátu (Slovenskej republiky).

Aby v zmysle ustanovenia § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. mohol Slovenský pozemkový fond zastupovať štát pred súdom (na základe zákonného poverenia), musí ísť o súdne konania vo veciach nehnuteľností, ktoré sú vo vlastníctve štátu. Inými slovami povedané, Slovenskému pozemkovému fondu prináleží oprávnenie zastupovať štát pred súdom vo všetkých veciach, keď je nesporná existencia vlastníckeho práva štátu. Z obsahu ustanovenia § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. preto nemožno vyvodit' záver, že Slovenský pozemkový fond má zákonné oprávnenie zastupovať štát v žalobách, ktoré sa týkajú samotnej existencie vlastníckeho práva štátu (napr. v žalobách o určenie vlastníckeho práva, ak je toto vlastnícke právo spochybňované). Výklad ustanovenia § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. použitý žalobcom v dovolaní, ktorý sa vyhýba zákonnej formulácii ("nehnuteľnosti vo vlastníctve štátu") je účelový a nezodpovedajúci platnej zákonnej formulácii. Preto záver odvolacieho súdu, ktorý prvostupňový rozsudok zrušil a konanie zastavil pre nedostatok podmienok konania bol správny (viď R 48/1967).

V prípade, ak podľa platného právneho poriadku Slovenskej republiky neexistuje (vo význame nebude existovať) iný štátny orgán alebo organizácia, ktorej by svedčilo právo zákonného zástupcu štátu v danej veci, platí, že žalobu na určenie vlastníckeho práva štátu, pokiaľ súvisí s pozemkovými úpravami, možno považovať za úkon, ktorý je vyhradený Slovenskej republike – Ministerstvu pôdohospodárstva Slovenskej republiky (§ 9 ods. 1 písm.c/ zákona č. 575/2001 Z.z. v spojení s § 5 ods. 2 písm.a/ a ods. 3 písm.a/ zákona č. 330/1991 Zb.). Pokiaľ by v danej veci žaloba na určenie vlastníctva štátu nesúvisela

s pozemkovými úpravami, zákonné oprávnenie zástupcu štátu by svedčilo Ministerstvu financií Slovenskej republiky, ako organizačnej zložke štátu na ústrednej úrovni podľa ustanovenia § 7 ods. 2 písm.b/ in fine zákona č. 575/2001 Z.z., v mysle ktorého Ministerstvo financií Slovenskej republiky zabezpečuje výkon štátnej správy vo veciach správy majetku štátu vo verejnoprospešnej a nepodnikateľskej sfére. Neobstojí preto ani tvrdenie dovolateľa o tom, že niet štátneho orgánu, ktorý by v danej veci zastupoval štát, ak by to nebol Slovenský pozemkový fond.

Žalobcovi sa v dovolacom konaní nepodarilo spochybnit' vecnú správnosť napadnutého uznesenia odvolacieho súdu, ktorým bol zrušený prvostupňový rozsudok a konanie vo veci zastavené, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky jeho dovolanie ako nedôvodné zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V dovolacom konaní úspešnému žalovanému vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd mu však náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, nakoľko v dovolacom konaní mu žiadne trovy nevznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 21. mája 2008

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :